

Ljubljanski List

večerna priloga deželnemu uradnemu časniku.

Izhaja vsak dan razen nedelj in praznikov ob 5. uri zvečer.

Uredništvo in upravnništvo: Kolodvorske ulice št. 15. — Z urednikom se more govoriti vsak dan od 11. do 12. ure. — Rokopisi se ne vračajo. — Inzerati: Štatisopna petič-vrata 4 kr., pri večkratnem ponavljanju daje se popust. — Volja za Ljubljano v upravnishvu: za celo leto 6 gld., za pol leta 3 gld., za četrt leta 1 gld. 50 kr., na mesec 50 kr., pošiljatev na dom volja mesečno 9 kr. več. Po pošti volja za celo leto 10 gl., za pol leta 5 gld., za četrt leta 2 gld. 50 kr. in za jeden mesec 85 kr.

Štev. 240.

V Ljubljani v sredo, 21. oktobra 1885.

Tečaj II.

Evropa potrebuje mir.

Večkrat raznesel se je uže, in to pred kratkim, po Evropi vojni glas; večkrat napovedavalo se je uže, da se vname med dvema državama boj, kateri bode, če tudi morda vršeč se na azijskih tleh, pretresal evropske dežele ter potegnil v svoj vrtinec evropske vlasti. A bil je to le vojni klic — vojna mu ni sledila. Vladarji in narodi želijo miru, in to tem bolj, ker finančne razmere v evropskih državah niso preugodne; povsodi je davkoplačevalec pritisnen uže do slednje meje. Žrtve, katere bi zahtevala vojska, bile bi ogromne, a državne blagajnice so prazne, torej bi jih poravnati ne bilo možno. Mir zajamčen je po trocarski zvezi.

Računajoč na potrebo miru v Evropi mogla je Rusija prodoriti do afganskih meja in do Herata, trkati na „vrata Indije“, ne da bi si bila Angleška upala postaviti se jej nasproti z orožjem. Evropa hoče in potrebuje mir!

Tudi Karolinsko vprašanje, katero se je začetkom kazalo zelo kočljivo ter pretilo resno kataliti mir med Španijo in Nemčijo, katero je vzbudilo rožljanje orožja po madridskih ulicah ter burne klice po vojski — tudi to vprašanje se rozvozljava mirnim potem, in morda bode celo posredovanje papeževo konečno nepotrebno. Bis-marck umeje genijalno zasukati vse zadeve, lahko božati častihlepne Španjole ter za malo laskavost pridobiti záse materialne koristi, vse mirnim potem — ker Nemčija, Evropa potrebuje mir.

S trocarsko zvezo v Skjernjevicah in v Kromeržu zagotovljeni evropski mir pa je bil nekoliko moten po nenadnih dogodkih na Balkanskem polu-

otoku. Bolgari v vzhodni Rumeliji, naveličavši se stoletnega robovanja pod turškim jarmom, vzdignili so brez dovoljenja evropskih vlastij svoj glas po svobodi, po združitvi s svojimi brati Bolgari pod jednimi zakoni in jednim knezom. „Združena Bolgarija“ so njih zahteve, in zanašajoči so na to, da Evropa potrebuje mir, nadejejo se za gotovo, da se ugoti njihovim zahtevam ter se izpolnijo njihove želje.

Sultan ni si upal poseči z orožjem vmes, ni si upal vreči vojno bakljo v rumelijske ravnice, da ne bi Rusiji dal povoda, vmešavati se in govoriti za Turčijo gotovo nepreugodno razsodbo. Izročil je rešitev vse zadeve evropskim vlastem, da jo njih pooblaščenca razmotrivajo tér stavijo predloge. Sultan ostal je miren, a pričel je prostrano in skrbno oboroževanje, kajti vzhodnorumelijski dogodki odmevali so po grških in srbskih ravninah in planinah. Male te države hotele so porabiti priliko ter razširiti svoje ozemlje, češ, da se jim mora dati odškodnina za to, ker se vzhodna Rumelija in Bolgarija združite. Pričeli sta sklicavati vojake pod orožje in danes pripravljeno je v obeh državah vse na boj. Zamán so bili vsi opomini evropskih vlastij, naj ne oborožujete, ker bi to moglo imeti zánje neugodne posledice — Grčija in Srbija sta molčali ter dalje zbirali vojake in nakupičevali strelivo. Danes imate zbrano dobro oboroženo vojno na mejah, katera pričakuje le trenutka, ko se jej dá ukaz.

Turških vojakov orožje leskeče se na mejah balkanskih držav, čakajoč tudi trenutka, da se prične bojni ples v Bolgariji ali se brani Makedonija. Položaj je od ure do ure bolj resen in vsak trenotek more počiti prva puška, katera bi dala znamenje vojski na Balkanskem poluotoku; in

pesimisti ne dvojijo več, da se more ohraniti tam doli še mir.

Položaj je resen, vender se more še zmerom pričakovati miren razvoj. Vse tri evropske vele-vlasti so jedine v tem vprašanju; bolgarsko gibanje se ne more zanašati na nobene vlasti posebno pomoč; vse so jedine, da se na Balkanu ohrani prejšnji položaj, in če bi bilo treba, da se sultanu dá dovoljenje s svojo vojsko zasesti Rumelijo. In Srbija? Turčija gotovo jej ne daje nikakega povoda, da bi sovražno postopala proti njej; sicer pa se zdaj zagotavlja, da Srbija hoče iti proti Bolgarom, da si srbsko ozemlje tam razširi. Povod temu dajejo baje srbski emigrantje. Če se to zgodi, treba samo, da so vele-vlasti jedine, da se nastavi na primernih krajih turške čete, in boj je omejen. Mobilizacija Grčije niti polovico toliko ni nevarna kakor srbska, in Grčija dala se bode pač kmalu potolažiti, ko se jej bode resno pokazalo, da evropske vele-vlasti nikakor nimajo volje, dati si usiljevati vojno politiko po malih balkanskih državah. In če postane položaj resen do skrajne meje, tedaj bodo gotovo govorile evropske vlasti odločno: Ne dalje! kajti Evropa hoče in potrebuje mir.

Drugi dan adresne debate.

Mnogo burnejši nego prvi, bil je drugi dan adresne debate v ponedeljek. Levičarski govorniki so v svoji strasti in arogantnosti umešavali v debato osebe, zadeve in vprašanja, katera se niso omenjala do zdaj tudi pri najburnejših debatah. Levičarski zagrizenci prizanesli niso nikomur in ničemu, napadali so sodniški stan, upravo, verske čute ter konečno žalili tudi vojno.

Listek.

Devica orleanska — odvedena.

V nekem francoskem listu čital sem to-le zabavno pripoved:

Vedite, ljubi gospod, pripovedoval mi je moj kučegazda v Beču, da se tuji v našem stolnem mestu ničemer bolj ne čudijo, nego prodajalničkim kazalom. Ako opazujete te vrste dragocene slike na „Grabnu“ in v „Jägerzeile“ in jih primerjate z onimi v družih deželah, tedaj boste videli, da je ravno tisto razmerje, kakor med vašo angleško godbo, ki je le za medvedji ples, in našimi čudovitimi valcerji od Lannerja ali čarobnimi polkami od Straussa. Mislite si pri teh velikanskih kompozicijah Angleža, ki komaj ve, kaj je slikarstvo — v Londonu bi se enake slike zbrale v posebni galeriji, toda mi, mi jih pa obešamo pred vrata — ne bode-li postal nem, kaj pravim, blazen od čudenja in radosti? To se je v istini pripetilo jednemu vaših angleških rojakov, vrlo uglednemu gospodu. Mylord došel je v Beč ter je stavil, da si bo

v treh dneh ogledal vse znamenitosti Beča in njegove okolice; najame si torej na „Taboru“ izvoščeka in se vozi v največji naglici od cerkve do gledališča, od Belvedere do Esterhazyjeve kleti, dokler ga naključje in pa izvošček nazadnje ne pripeljeta na Graben. Mylord pomoli glavo pri vozu venkaj, da bi videl krasne izložbe, in tedaj zapazi „Orleansko devico“.

„Goddam!“ zakriči in skoči z voza.

Tu obstoji angleški Tory v suknji od surovega blaga, z gumbi od bisernice, v višnjevih hlačah, rudeči zavrtnici in belem klobuku; in strmi najmanj pet minut, kakor okamenel; zatém zakolne, dva, tri pota, da so se iskre delale — Angleži namreč vedno besno proklinjajo, kadar so dobre volje — in potem zakriči:

„To je izvrstno! — Sveti lordmayor, to je nečuvstvo!“

Vi ste skoro gotovo sami videli sliko, véliko Jeanne d'Arc, akoravno v jeklu, z mečem v roki in čudovitim navdušenjem na obrazu; ko je peljala še jedenpot umikajoče se čete k naskoku na orleansko zidovje. Lepa je skoro kakor ona v dvornem gledališču. V svoji nežnosti in ljubkosti

spomina na Corregi-a, s svojo krepkostjo na Rubens-a.

V treh skokih je bil mylord v prodajalnici. „Slika!“ kriči tu.

„Katero sliko, milostivi gospod?“ vpraša lastnik prodajalnice priljudno priklonivši se.

„Na vaših vratih visi — devica orleanska — jaz jo kupim!“

„Ni na prodaj!“

„A, jaz jo pa moram imeti,“ dé mylord. „Pokrijem vam jo z guinejami.“

„Ni mogoče!“

„Zakaj ni mogoče?“ zakriči mylord, poseže v žep svoje suknje od surovega blaga z gumbi od bisernice in privleče pol risa angleških bankovcev; „jaz stavim, da je mogoče!“

Kakor vam je znano, imajo Angleži takoj bankovce pri rokah, ali pa kolnejo in stavijo. Pri tej priliki naj tu upletem še jedno pripovedko:

Dva Angleža vozila sta se v parniku po Reni navzgor. Ne ozreta se ni na levo ni na desno, ne na vinske gorice, ne na razvaline, temveč sedita tiho gledajoč pred-se na mizo, kjer sta ležala dva kosa sladkorja in dva kupa zlatov. Nabrala se je

Adresno debato otvoril je znani liberalni „Bauernführer“ Křeppek. Njegov govor odlikoval se je po suboparnosti, bil je popolnoma brez vsebine. Napadal je program vlade in desnice ter izrekal svojo nezadovoljnost. Kaj pa je prav za prav hotel doseči s svojim govorom, nihče ni vedel. Možno, da si ni ravno slab govornik, ni niti pri svojih somišljenikih žele nikake pohvale.

Za njim govoril je češki poslanec dr. Grégr. Govornik odbijal je z njemu lastno ognjevitost zgovornostjo napade na češki narod ter dejal, da so vsa opisovanja čeških razmer, vznemirjenosti in izgrediv popačena ter zlovoljno zavita. Nasprotniki češkega naroda da so jih izmislili kot politično strašilo. Govornik branil je tudi zdanjo vladu, katera si je kot svojo nalogo postavila pomirjenje narodov; opoziciji se ve da se ne dopada, če vlada s to politiko doseže vspehe, kajti s tem pridobi si pri narodih zaupanje in opoziciji gine vsa nada, da jo vrže ter sama zasede kedaj ministerske stole. Govornik govoril je zelo stvarno, in od desnice donela mu je neprestano pohvala.

Potem govoril je Knotz, znani stentor „der schärferen Tonart“. Znana je že Knotzova brezozirnost in arogantnost in teh poln je bil tudi ta govor. Najstrupenejše pušice veljale so českomu namestniku baronu Krausu. V dalnjem govoru pa je skušal tudi dokazati, da se je narodnostni prepir zanesel že tudi med vojno. Trdil je, da sodniki v Čeki niso več tako nezavisni, kakor prej ter končno tudi napadal češko duhovščino. Skončal pa je svoj govor: „Rajši kot Nemec umreti, nego kot Čeh se pogubiti.“ Ves njegov govor bil je prirejen le za to, da vzbudi senzacijo, govoril je skozi okno.

Nj. eksc. ministerski predsednik grof Taaffe branil je s krepkimi besedami češkega namestnika ter poudarjal njegov težavni položaj ter njega znano nepristranost. Omenjal je tudi netaktnost opozicije, da napada moža, kateri je nenavzočen ter se braniti ne more; če ima kdo omenjati kaj slabega, napade naj navzočnega ministra za notranje zadeve, ta ne bode mu odgovora ostal dolžan. Na to je branil vojno ter dejal, da njemu ni znano o nikakih narodnostnih prepirih v vojni. Če pa je to patrijotično, pravi govornik, da se hoče zanesti prepir v vojno, kar namerava levica, izročiti splošni razsodbi. Ko je nj. ekscelencija skončal svoj govor, ni bilo konca ploskanju in odobravanju.

Knez Alfred Liechtenstein je omenjal nalogo konservativcev, katera je dvojna, namreč da varujejo svoje interese ter drugim narodom pripravijo *modus vivendi*. Nadeje se da bode možno doseči nameravan smoter.

Kot slednji govornik zavaruje se Plener proti temu, da bi bila levica napadla vojno.

Ogerski državni proračun.

Jeden dan pozneje, kakor v našem državnem zboru, predložil se je tudi v ogerskem državnem proračun. Ogerska ima za leto 1886. izkazan primanjkljaj, in sicer znaten primanjkljaj 15 milijonov goldinarjev. To gotovo ni preveselo znamenje. Ogersko državno gospodarstvo pa tudi ni, dejali bi, preveč premišljeno. Gospodje sosedje onkraj Litve bi morda prav storili, če bi premislili, da je vender le bolje in modreje, če dežela nekoliko bolj počasi, a z gotovejšimi koraki napreduje, nego da se deželi nalagajo bremena, katera tem težje prenaša, ker istiniti napredek ni nikakor primeren z namerami. In to bi se bili ogerski državniki pač lahko naučili izkušenj v drugih deželah. Saj se pa tudi v Ogerski lahko opazajo marsikatera podjetja, katera, bi dejali, že od začetka niso nikakor mogla obetati zaželenega in nameravanega uspeha. Pogledimo le jedno. Ogerska hotela je na državne stroške spremeniti deželo v industrijelno, za kar jej pač manjka potrebnih, da najpoglavitejših pogojev; to so dragoceni poskusi, in naposled bi se za marsikaj drugega moglo zahtevati tako eksperimentovanje. Taki poskusi povzročili so deželi neizmerne troške. Sicer se taki troškovi imenujejo investicije, in zagotavlja se z vso zgovornostjo, da so jako plodonosni. Večina državnega primanjkljaja nastala je iz tega, da je država imela ogromne izdatke za državne tovarne, za svilorejske zavode in druga taka podjetja, katera se pač končno le od privatne strani pričakujejo. Davkoplačevalce zadene na vsak način plačevanje obrestij, naj se poskus že posreči ali ne.

Tudi nastavki raznih ministerstev pričajo, da se v Budimpešti zelo trudijo, da bi iz Ogerske napravili po polnem moderno državo. Priredil se je nov kataster in davkarsko osebje se je pomnožilo. Kaj živahno je tudi zanimanje za gradenje železnic, da si je tudi onkraj Litve znana njih dragocenost. Pri poljedelskem ministerstvu rastejo stroški, ker je vedno več novih ustanov: zidajo se in pospešujejo kmetijske šole in druge različne učilnice; kaznilnice se pomnožujejo, uravnavajo se reke in prekopi — kratko, vse, kar bi le moglo deželo v kulturnem oziru približati ostali Evropi.

Velik je primanjkljaj v ogerskem državnem proračunu, a tega more opravičiti nekoliko gori omenjeno prizadevanje, Ogersko približati ostali Evropi v kulturnem oziru. V drugem oziru pa ti stroški niso namenjeni dragocenim in neplodnim eksperimentom, marveč vse je obrnjeno v povzdigo dežele. Da se bode pri tem storila marsikaka napaka, nepremišljenost, prenačrtanost, a splošno se vender sme pričakovati, da Ogri dosežejo, če tudi ne takoj in z mnogimi žrtvami, svoj smoter, kajti skušnja nas uči, da so jim znana pota povzdige

dežele in da so jim ravno tako znane ovire, katere se jim bodo stavile na pot, katere pa z odločno vstrajnostjo odpravijo.

Značaj, katerega smo opazovali pri prejšnjih primanjkljajih v ogerskem državnem gospodarstvu, isti značaj ima tudi primanjkljaj za leto 1886., nastal je v boji za obstanek, napredek. Ni majhen ta primanjkljaj, a dežela zaradi tega ne bode izgubila kredita; končno pa se vladi morda vendar le posreči, da postavi deželo na lastne noge.

Politični pregled.

Avstrijsko-ogerska država.

Danes ima gospodska zbornica zopet sejo. Na dnevnem redu je drugo čitanje postavnega načrta, s katerim se dovoljuje nabiranje za stalno vojno in reservo potrebnih vojaških novincev za 1886. leto.

Začetkom včerajšnje seje državnega zbora kazala se je še vedno razburjenost od prejšnjega dneva. Prejšnji dan sešla sta se nemški in nemško-avstrijski klub, da se posvetujeta, kaj jima je z ozirom na izjave ministerskega predsednika ukreniti; sklenilo se je, naj se vsak korak toliko časa opusti, dokler ministerski predsednik ne pojasni izjav. Začetkom seje je zopet prof. Fliegl zahteval, naj bi se ministerskemu predsedniku izrekel poziv na red, kar pa je predsednik zbornice dr. Smolka odbil. Prvi govornik adresne debate včeraj je bil prof. Suess. — V včerajšnji seji se je sklenil konec debate, torej bosta govorila še glavna govornika obeh strank ter potem bodo še nekateri poslanci prišli s svojimi stvarnimi popravki. Na to se bode adresna debata skončala.

Hrvatski ban potoval je pred kratkim po Slavoniji, in povsodi, kamor je prišel, prirejal mu je narod demonstrativne ovacije, kar gotovo živo priča o globokih simpatijah do bana.

Tuje dežele.

Izid francoskih volitev je torej popolnoma znan. Nasproti 384 oportunistom in radikalcem stoji 200 konservativcev nasproti. Ker absolutna večina znaša 293, imajo republikanci, če so jedini, vedno nepogojno gospodarstvo v zbornici. Zbornica se skliče najbrže samo v kratko zasedanje dne 10. novembra, in tedaj se pokaže, kak duh veje v zbornici. Konec decembra se zbornica zopet snide, da združena s senatom kot kongres voli predsednika ljudovladi. Zdaj skoro ni več dvojbe, da bode Grévy zopet izvoljen ter da sprejme izvolitev.

Angleška ima mnogo opraviti z Birmanci. Zdaj poslala bode zopet tja ekspedicijo z 8000 možmi. Zdaj je vojska skoro neizogibna, ali pa bode za Angleško tudi zmagonosna, ne more se trditi.

„Recite, da sem pripravljen mylorda Montpleasant-a vzprejeti.“

Mylorda čuti je bilo že po stopnicah — in takoj vstopi pri vratih, vrže rapirja na tla, da razlojlata, postavi zaboj s samokresi na mizo, vrže, roko spretno zasukavši, jedno dvojico rokavic markiju pred nogi, drugo dvojico pa obleče sam in se mu postavi nasproti, pripravljen boriti se.

„Kaj pomeni to?“ vpraša Francoz začuden. „Sedaj ste na razpotji. Tu je orožje, izvolite kar vam drago: samokres, rapir ali rokavice. Izberite si jedno ali drugo, ali pa se odpovejte devici orleanski!“

„Moj Bog! kateri devici? Ni me doletela sreča, da bi poznal damo.“

„Lahko jo vidite „na Grabnu“ na olji, na vratih prodajalnice.“ odgovori resno mylord.

„Kaj? ... Na olji? Je-li Eskimo ali Tartarin?“

„Gospod markí, ni me volja šaliti se. Ostanete še vedno pri sklepu, da kupite sliko? Jaz sem jo vzprejel v svoje srce, ljubim jo in zarotil sem se, da mora biti moja.“

(Konec prihodnjic.)

bila uže okolu nju tolpa radovednežev, katerim ni moglo v glavo, kaj počneta. Kar najedenkrat zavpije jeden izmed nju:

„Goddam, moje je!“

„Kaj je?“ vpraša nekdo izmed gledalcev.

„Je-li ne vidite,“ odgovori Anglež, „stavil sem 20 guinej, da se bo prva muha vsela na moj sladkor — in vrag naj me vzame! — dobil sem stavo!“

Ali povrnilo se zopet k mylordu.

„Vaša milost“, dé gospod S., „ni mogoče splazati moje Jeanne d'Arc, kajti zvabi mi vse mesto in vse tujce v mojo prodajalnico.“

„Tedaj pa kupimo vašo prodajalnico!“ pravi Anglež. „Pomislite mylord, grof R. in markí Barbiche navlašč sta me včeraj obiskala, da si ogledata podobo.“

„Pravite, nek Francoz?“

„Da, iz Pariza!“

„Mi-li hočete prodati devico“, vpraša besen mylord; „dvakrat pokrijem jo vam z guinejami.“

„Ali markí Barbiche.“ ...

„Je-li ste mu obljubili devico?“

„Da, da!“ pravi gospod S., hitro oklenivši se te misli.

„Dobro!“ zakriči mylord idoč skozi vrata. Jeden pot še strastno pogleda „Jeanne d'Arc“, skoči v voz in se odpelje v divjem diru.

V svoj hotel dospevši vzame dvojce rokavic za boksanje, dva rapirja, dvojce nabasanih samokresov za dvoboj, se vsede s tem morilnim orodjem zopet v voz in se odpelje proti bližnji gostilni.

„Markí de Barbiche?“ ... vpraša vratarja, no pa ni dobil zaželenega odgovora.

Vozil se je tako od gostilne do gostilne, a nikjer markí ni bil poznan. Dan se je uže nagibal, nikakor pa ne zapustil pogum Angleža: rano v jutro bil je uže na lovu za Francozom; popoldne postal je pred gostilno „pri zlatem vrču“, zaboj s samokresi v roki, rapirja pod pazduho in oboje rokavic čez ramo.

„Izročite markiju takoj mojo vizitnico in recite mu, da ga pričakujem,“ vkaže vratarju, kajti našel je bil dolgo iskanega.

Markí pobarval si je bil ravno brke pod nosom v svojo polno zadovoljnost. Bil je tedaj zidane volje. Jedenpot pogleda na vizitnico, drugipot v ogledalo, in potem pravi milostno:

Iz Aten se poroča, da se rezervisti v obilem številu vračajo pod orožje; povsodi vlada navdušenje. Ker se je razširila bojazen, da bi Grčija pri zedinjenji Bolgarije morda ne dobila nobene odškodnine, vlada povsodi velika razburjenost. Narod zahteva vojno, ali pa za odškodnino kaj ozemlja.

Iz Suakima se poroča, da se je mesto Berber odpovedalo Mahdistom ter se razglasilo kot nezavisno. Načelnikom mestu izbral se je emir Humajun. Novi emir se je takoj izjavil, da je pripravljen pogajati se s kedom, če ga egiptovska vlada v zdanjem dostojanstvu potrdi ter mu prepusti v posest Berber in njega okolico. Vsi smrti Osmana Digme, kateri je dne 23. m. m. v boji pri Asmari proti Abesincem pal, pripravljajo se egiptovski guverner na Modrem Nilu, da s 6000 možmi odrine proti Kartumu ter to mesto zopet podvrže kedivu.

Turčija nadaljuje oboroževanje; spravilo se je na noge uže lepo število vojakov ter se oskrbelo mnogo streliva in orožja, vendar se navzlic temu pričakuje, da Turčija ne bode prva sprožila puške, in če je bode, prisiljena bode le po neizogibljivi potrebi, saj pravi najnovejše poročilo iz Carigrada, da se je sultan izjavil, da je Turčija pripravljena na boj, a mnogo ljubše bi jej bilo, če se vsa zadeva mirno poravnava. Turčija pač vé, da bi vsem balkanskim nasprotnikom nikakor ne bila kos, zato rajši ugodi bolgarskim zahtevam, da jej le ni treba vojskovati se.

Razne vesti.

— (Življenje za sklenico vina) Dne 14. t. m. na večer sedel je v neki gostilni v Zadru mlad, lep in elegantno oblečen mož pri sklenici vina. Vsedel se je bil čisto sam k neki mizi in ni z nikomur govoril besedice. Najedenkrat stopi k njemu pomur strešek s pismom, na kar vstane ter plača račun. Preden pa gre ven obrne se k brivcu Antonu Giliano- viču, ki je sedel pri bližnji mizi ter ga praša, neče li ponžiti vino v sklenici, koje je bil komaj načel. Brivec ponudbo s hvaležnim srcem sprejme ter se vsede na ono mesto, kjer je prej mladi mož sedel. V tistem trenutku vender, ko je brivec hotel popiti prvi kozarec izbornega vina, začuje se pod oknom strel in ubogi brivec zvrne se v glavo zadet mrtev na tla. Prestrašeno hitelo je vse na ulico, kjer je bil uže nek kočijaž prijel hudodelca. Morilec, ki je bil prej vojak, piše se Despot. Pri redarstvu izjavil je, da umorjenega nikdar ni poznal in nikdar ne prej videl, da pa mu je zjutraj tistega dne neka dama, ki ga je po naključji srečala, dala sto lir, z naročilom, da zvečer vstrelj onega gospoda, ki bo sedel v dotični gostilni na dotičnem prostoru. Jasno je, da krogla ni bila namenjena brivcu, ampak mlademu možu. Najbrže je vsega hudodelstva kriva ljubosumnost.

— (Roparji kurjači.) Leta 1795 vršila se je v Chartru velika kazenska obravnava. Mnogobrojna roparska druhal delala je več let ondote kraje varne, ne da bi se bilo posrečilo lopovom priti na sled. Navadno obsuli so posamezne hiše v tolikem številu, da na obrambo niti misliti ni bilo. Vlomivši v hišo povezali so najprej može, da se ganiti niso mogli, potem pa so ženskam živo oglje pod noge vsipali ter jih na ta način silili, da so jim kazale, kje je shranjen denar ali druge dragocenosti. Zaradi tega imenovali so se splošno: „les chauffeurs“, to je kurjači. Najzadnje pa so oblastniže dobile na nenavaden način v pest skoro celo druhal. Nekega dne srečata namreč dva žandarja na cesti desetletnega čudno oblečenega dečka. Vzameta ga v mesto seboj, mu tam kupita dober zajuter in ga pridobita v tem po polnem za se. Od začetka precej molčeč, pripovedoval jima je sedaj z veliko odkritosrčnostjo, da prebiva s svojimi stariši in z mnogimi drugimi rodbinami v neki veliki votlini v gozdu. Ta votlina bila je glavno prebivališče kurjačev. Da bi se izognilo vsakemu prelivanju krvi, skušala je oblastnija dobiti z zvijačo roparje v pest. V to svrhu oblekli so dečka v novo lepo obleko in ga dali neki ženski, da je z njim hodila po trgu gori in doli v obližji ležečih mest. Kakor hitro je deček ugledal katerega od svojih nekedanjih znancev, dal je skrivno znamenje, na kar so ga prijeli. Tako palo je stoidvanajst ro-

parjev v nastavljen jim past. Obravnava trpela je en teden, a potem so vseh stoidvanajst javno obglavili.

— (Ponarejalci denarjev.) V Marzljji posrečilo se je francoski policiji priti na sled veliki mednarodni družbi, ki se je bavila izključljivo s ponarejevanjem papirnatega in kovanega denarja. Največ ponarejali so se španski, italijanski in francoski vrednostni papirji. Med zasačenimi sta tudi dva Nemca in več žensk. Kje da so imeli prav za prav svojo delalnico, se do sedaj še ni dognalo. Toliko pa je uže zdaj znano, da je imelo odlično to društvo po vseh večjih tržiščih svoje agente, ki so imeli to nalogo, da so oddajali ponarejene vrednostne papirje. Kovani denar so takó izvrstno ponarejali, da ga je bilo le težko od pravega ločiti. Največjo škodo utrpeli sta po tej družini španska in francoska banka.

Domače stvari.

„Národní Dom.“

Od odbora krajcarske podružnice „Národnega Doma“ v Ljubljani došel nam je naslednji dopis: Krajcarska podružnica „Národnega Doma“ v Ljubljani razposlala je do sedaj vsega vkup do 350 knjižic, izmed teh nad 70 desetkrajcarskih. Razprodanih vrnilo so gg. poverjeniki devet; razen osmih uže omenjenih došla je namreč, kar bodi s zahvalo omenjeno, v tem tednu kot deveta krajcarska knjižica pod št. 172 zopet iz Trsta (poverjenik g. K. G.). Pohvalno omeniti nam je národnega učiteljstva, da se jako gorko zavzima za našo idejo. V njegovi oskrbi nahaja se dandanes 55 krajcarskih in 7 desetkrajcarskih knjižic — na vsak način omenljivo število. Hvala mu za živo zanimanje.

Zopet več vprašanj, kedaj bi bilo najprimernejše pošiljati nabrane doneske? V odgovor sledeče: V knjižicah tiskani navod omenja, da se zgodi to lahko v poljubnih obrokih. Po našem mnenju je še najpametnejše, če se nabrani denar pošlje ob enem z razprodano knjižico. To se ve da se priporoča v prvi vrsti tam, kjer se knjižica v kratkem času razproda. Ako pa denar dohaja v pravih obrokih in se nabiranje vrši delj časa, kar se godi večinoma pri desetkrajcarskih, tu pa tam tudi pri krajcarskih knjižicah, utegne biti poverjeniku morebiti pripravejši, da nabrane doneske pošilja v obrokih in ne najedenkrat v polni svoti. Ker pa večkratno pošiljanje nabranih doneskov prouzroči vender-le nekoliko, sicer neznatnih, pa pri tako malih doneskih, kot so ravno krajcarski, omenljivih poštnih stroškov, opozarjamo gg. poverjenike na c. kr. poštne hranilnice, naj doneske pri njih vlagajo. Ves v ta namen potrebni posel oskrbljujejo hranilnice brezplačno in jamčijo brezpogojno. Vlagajo se lahko uže prav majhne svote (50 kr.), ki se, gotovi čas hranjene, tudi obrestujejo, in vložniku ni treba biti zaradi vložene svote niti v najmanjših skrbih. Iz nekaterih privatnih poročil smo poizvedeli, da je več gg. poverjenikov to tudi uže storilo. Toliko v pojasnilo.

Da naša stvar napreduje, bodi v spodbudo vsem onim, ki se dosedaj ali vsled pesimizma ali pa premalo poučeni še niso začeli zanimati za nabiranje doneskov na korist zgradbi „Národnega Doma“ v Ljubljani, naj pridno naročajo knjižice pri blagajniku „Národnega Doma“, g. dr. Josipu Starétu, komur je tudi pošiljati nabrane doneske.

— („Pisateljskega podpornega društva“) odbor se je v nedeljo 18. t. m. pod predsedništvom g. dr. Jož. Vošnjaka konstituiral ter si izvolil predsednikom namestnikom prof. Fr. Levca, blagajnikom Vaso Petričiča, tajnikom pa prof. Raiča. — Po prvosedniku se je bilo odboru naznanilo, da je častni član g. župnik Davorin Trstenjak obljubil društvu na korist prepustiti ves dohodek od svojega spisa „Weriand de Graz“. Gimnazijalnemu ravnatelju novomeškemu in dozdanjemu tajniku g. Andr. Senekoviču se sklene za njegovo požrtvovalno delavnost na korist društva zahvalo izreči. Ko se je odbor še o nekaterih denarnih zadevah bil razgovarjal, je sklenil, e sobotah večer v steklenem salonu čitalnice ljubljanske zabavne shode „Kluba pisateljskega društva“ prirejati z namenom, da bi se društveniki vzajemno razgovarjali s prirejenimi predavanji o slovstvenih zadevah in razveseljevali s petjem itd. — Pač nepotrebno slovskemu razumništvu omenjati koristi, ki je imajo taki

večeri za izobraževanje in za socijalno življenje. Pri teh večerih bode vsaka politika izključena. Ker bodo samo društveniki „pisateljskega podpornega društva“ vabljeni k tem večerom, se nudi Slovencem lepa prilžnost društvu pristopiti, se večernih shodov vdeleževati in s tem ob enem koristno in dobro stvar podpirati. Slovenci, na noge! pristopajte vrlo po vsem slovenskem kolotači mile nam domovine „pisateljskemu podpornemu društvu“ kot pravi udje z letnim doneskom 3 gld., ali pa kot podporniki z 2 gld. na leto ter se javljajte pri odboru.

— (Kmetijsko predavanje) ima tajnik kmetijske družbe gosp. G. Pirc v nedeljo 25. t. m. dopoldne po dopoludanski službi božji (ob 9. uri) v šolskem poslopji v Podkrajju in ravno ta dan popoldne po popoludanski službi božji v šolskem poslopji na Colu.

— (Umrli) je g. drd. Pavel Hirše, duhoven budjeveški škofje, na graščini Windisch-Graetzevi pri Planini. Bil je, kakor poroča „Slov.“, jako nadarjen, marljiv ter sploh izglednega obnašanja. Zaradi bolehnosti je moral izstopiti iz Avgušineja. Pred kratkim je bil spremlil svojega brata v ljubljansko semenišče in si menda na tem potu nalezal smrtno kal bolezn, katera ga je prerano, prav še v cvetji življenja, vzela iz sveta.

— (Vreme.) Slednje dneve imeli smo v Ljubljani skoro vsak dan nekoliko dežja; danes pa je pričelo prav hudo deževati. Vremensko poročilo naznanja za naše kraje v prihodnjih dnevih mrzlo vreme.

— (Društveno gibanje.) V minolem meseci ustanovile so se požarne brambe v Šmartinu in v Preserji; vojaško veteransko društvo in katoliško društvo rokodelskih pomočnikov spremenilo je svoja pravila.

Telegrami „Ljubljanskemu Listu.“

Dunaj, 21. oktobra. Poslanec Tausche interpeluje trgovskega ministra glede carinsko-politiških ukrenitev v obrambo poljedelske produktivnosti. V nadaljevanji adresne debate govorila sta voljena generalna govornika Plener in Czartoryski; Plener je bil zaradi trditve, da je Nj. ekscel. ministerski predsednik zasukal in spačil Knutzove besede, pozvan k redu. Potem sledé stvarni popravi, pri kojih podpredsednik Klam Martinic pozivlje poslance Knutza zaradi napadanja vlade in posl. Schönererja zaradi neparlamentarnega izraza k redu. Na to govori še poročevalec adresnega načrta manjšine, Sturm; seja traje dalje. — Gospodska zbornica zvršila je brez debate zakon o kontingentu vojaških novincev in začasni proračun. Prihodnja seja nedoločena.

Dunaj, 20. oktobra. Poslanska zbornica je sklenila konec debate o adresnem načrtu in glavnima govornikoma bila sta izvoljena Czartoryski in Plener.

Brunšvik, 20. oktobra. V deželnem zboru je državni minister grof Görtz-Wrisberg v imenu vladarskega sveta predlagal pruskega princa Albrehta za vladarja v Brunšviku. Volitev vrši se jutri.

Carigrad, 20. oktobra. Včeraj sešli so se poslaniki, da razmotrivajo odgovor Turčije ter se zedinijo o poročilu, katero predložijo svojim vladam.

London, 20. oktobra. Ekspedicija proti Birmi bode štela 8000 mož.

Rim, 20. oktobra. Včeraj je v provinciji Palermo na koleri obolelo 65 oseb in umrlo 32, izmed teh v mestu Palermo obolelo 44 in umrlo 21.

Telegrafično borzno poročilo

z dne 21. oktobra.

	gld.
Jednotni drž. dolg v bankovcih	81.60
„ „ „ srebri	82.15
Zlata renta	108.50
5% avstr. renta	98.15
Delnice národne banke	857.—
Kreditne delnice	281.70
London 10 lir sterling	125.20
20 frankovec	9.96
Cekini c. kr.	5.93
100 drž. mark	61.60

